

Onsdagen den 8 Maj 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 12 middagen.

Justerades två protokolls-utdrag för den 7 dennes.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 57, angående vilkoren för bränvins tillverkning.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:ris 58—66, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens Första—Nionde Hufvudtitlar;

N:o 67, angående ersättning för sådana, af Arméförvaltningen och Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, för hvilka statsanslag ej blifvit beviljade;

N:o 68, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående anslag till ombyggnad och reparation af de Kongl. hofstallen å Blasieholmen och vid Röda Bodarne;

N:o 69, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående rättighet för fjerdingman, som beordras till tjensteförättning utom sitt distrikt vid beväringmönstringar, marknader och dylikt, att för sådan förättning uppbära särskild ersättning;

N:o 77, angående utfärdande af förnyade instruktioner för Riksdagens revisorer af Stats- och Riksgäldsverken;

N:o 78, angående statsbidrag för vägars anläggning och förbättring, hamnbyggnader och kanalarbeten, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag, m. fl. dylika föremål; samt

N:o 79, angående allmänna vilkor och stadganden i afseende på de statsbidrag, som under denna riksdag beviljats för väganläggningar och vägförbättringar, hamnanläggningar, kanaler och andra vattenkommunikationer, äfvensom för sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.

Upplästes och godkändes Banko-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 70, angående utfärdande af förnyad ansvarighetslag för Riksdagens Fullmäktige i Banken;

N:o 71, om utfärdande af ny ansvarighetslag för de af Riksdagen förordnade styrelseledamöter för lånekontoren;

N:o 72, angående utfärdande af ny instruktion för Riksdagens revisorer öfver diskontkontoret i Stockholm samt lånekontoren i orterna;

N:o 73, angående utfärdande af förnyad instruktion för Riksdagens revisorer af Riksbanken; och

N:o 74, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning; äfvensom samma Utskotts förslag till Riksdagens skrifvelse N:o 75, till Herrar Fullmäktige i Riksbanken, med öfverlemnande af Bankoreglementet.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till §:r i riksdagsbeslutet:

N:o 8, angående bankoärenden; och

N:o 9, angående val af Fullmäktige och deras suppleanter i Riksbanken och Riksgälds-kontoret.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Bevillnings-Utskottet i dess Memorial N:o 24 föreslagna och af Riksdagens båda Kamrar godkända voteringsproposition:

»Den, som bifaller Utskottets af Andra Kammaren antagna förslag att åsätta artikeln socker, raffineradt, samt oraffineradt, icke mörkare än N:o 18 af den i världshandeln gällande Holländska Standard, en införselstull af 14 öre per skålpund, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Riksdagen i likhet med Första Kammaren för ifrågavarande artikel bestämt en införselstull af 14,10 öre per skålpund eller 14 R:dr 40 öre per centner».

Och befunnos efter omröstningens slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 35;

Nej — 68.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokolls-utdrag, N:o 352, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 98 ja och 40 nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 133 ja och 108 nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Anmälades och bordlades:

Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 15, i anledning af återremiss å Utlåtandet N:o 11, angående väckta motioner, om ändring i 4 och 28 §§ Regeringsformen;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 77, i anledning af väckt motion, om ändring i gällande grufvestadga; och Memorial N:o 78, i anledning af Andra Kammarens återremiss i viss del af Utskottets Utlåtande N:o 65, rörande väckt motion, om vissa stadganden till ordnande af jord-egares och arrendators ömsesidiga rättsförhållanden; samt

Riksdagens Kansli-Deputerades Memorial N:o 6, angående tryckning och expediering af de riksdagshandlingar, som icke medhunnits före riksdagens slut.

Justerades protokollet för den 27 Mars e. m.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 7 dennes bordlagda Betänkande N:o 25, angående beräkningen af tullmedlen, postmedlen, stämpelpappersafgiften och bränvinsbränningsmedlen.

1:sta, 2:dra och 3:dje punkterna.

Utskottets beräkningar godkändes.

4:de punkten.

Herr Stjernblad: Utskottet har, såsom grund för beräkningen af bränvinsbränningsmedlen, antagit, att 14 millioner kannor skulle tillverkas under år 1868, och har såsom skäl för denna låga beräkning anført, att tillverkningen under sistnämnda år skulle efter all anledning på grund af den höjda skatten blifva förminskad, äfvensom att tillverkningen af bränvin under instundande höst, medan ännu den lägre skatten vore gällande, skulle komma att ökas så, att den öfverstege det vanliga tillverkningsbeloppet och såmedelst inverka nedtryckande på tillverkningsbeloppet för år 1868. Jag ber, med anledning häraf, att först och främst få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att medeltillverkningen af bränvin under de sednaste sex åren uppgått till 15,600,000 kannor, och att konsumtionen af bränvin under samma tid varit i beständigt stigande, så att densamma för närvarande torde kunna beräknas till 16 millioner kannor årligen. Att tillverkningen af bränvin under år 1868 skulle aftaga, tror jag icke, ty en förhöjning i skatten af tio öre är alldeles för ringa för att kunna utöfva något väsendtligt inflytande på konsumtionen. Hvad åter bränvinstillverkningen under denna höst vidkommer, så anser jag det visserligen otvifvelaktigt, att densamma kommer att ökas utöfver det vanliga beloppet; men denna tillökning torde dock komma att stanna vid en viss gräns, emedan till den utvidgade tillverkningen erfordras flera eller större redskap än tillföre och större förlagskapitaler, hvilka dock under nuvarande förhållanden ej torde blifva så lätta att anskaffa. Jag tror på grund häraf, att vi, utan fara att synnerligen misstaga oss, kunna beräkna bränvinstillverkningen under år 1868 till 15 millioner kannor.

Herr Wallenberg: Jag skulle kunna inskränka mig till att in-
 stämna med den siste värde talaren. Han har, med tillämpning af de
 siffror, som Bevillnings-Utskottet här förelagt oss, tydligen visat, att vi
 hafva tillräcklig anledning att förhöja den beräknade siffran, 14 millioner
 kannor, till 15 millioner. Jag ber blott att få tillägga, att, om vi ej
 beräkna dessa medel till fullt ut det belopp, hvartill de efter all sann-
 likhet komma att uppgå, så få vi en så mycket större brist i våra in-
 komster, hvilken måste på något sätt fyllas. Genom en sådan alltför
 försigtig beräkning, som den, hvilken Bevillnings-Utskottet här gjort,
 komma vi att antingen få taxera ut eller låna upp ett större belopp,
 än som varit nödvändigt, och deri kan jag ej finna någon fördel. Jag
 kan verkligen ej tro, att farhågan för en minskad tillverkning under år
 1868 kan vara grundad, då så många års erfarenhet visar oss, att det
 för konsumtionen inom landet årligen erforderliga beloppet uppgår i
 medeltal till 15,600,000 kannor. Den beslutade förhöjningen af skatten
 kan efter mitt förmenande ej hafva någon betydlig inverkan på kon-
 sumtionen, hvilken efter all anledning fortfarande kommer att blifva
 lika stor som hittills. Skulle vi åter hafva kalkylerat för högt, och
 inkomsterna af bränvinsskatten följaktligen ej blifva så stora, som vi
 beräknat, så ligger deruti ej större fara, än att Riksgälds-kontoret får
 fylla denna, liksom all annan uppkommande brist, på det sätt och genom
 de medel, som stå Riksgälds-kontoret till buds. Jag anser det emel-
 lertid af vigt, att vi besluta att ändra den föreslagna summan från 14
 till 15 millioner, emedan vi derigenom kunna beräkna våra inkomster
 458,000 R:dr högre, hvilket belopp vi eljest måhända onödigtvis skulle
 få på annat sätt uttaxera.

Grefve af Ugglas: För min del är jag öfvertygad derom, att
 om den förhöjda bränvinsskatten kommer att träda i verkställighet först
 den 1 nästkommande Januari, förhållandena ovillkorligen skola komma
 att gestalta sig så, som Bevillnings-Utskottet här förutsatt, nemligen
 att bränvinsbränningen under tiden före den 1 Januari kommer att
 forceras så, att visserligen hela tillverkningsbeloppet under 1867 och 1868
 ej kommer att understiga medeltillverkningen för två år, men väl den
 större delen af denna kvantitet kommer att tillverkas under detta år,
 då skatten är lägre, men deremot den mindre delen deraf under år
 1868, när skatten är högre. Det torde således visserligen vara försig-
 tigast, att ej uppskatta tillverkningen under år 1868 till mera än 14
 millioner kannor; men jag hyser i allt fall betänkligheter vid att bifalla
 den beräkning, som Bevillnings-Utskottet framlagt, och jag skall bedja
 att få nämna mina skäl härtill. Det skulle nemligen vara likgiltigt, om
 man beräknade den inkomst, som kunde under år 1868 påräknas af
 bränvinsskatten, högre eller lägre, derest man ej i och med detsamma
 komme in på ett annat kapitel, nemligen det, att hvad som sättes för
 lågt bland inkomsterna på ett håll, måste på något sätt fyllas på ett
 annat, och att således det, som beräknas för litet på bränvinsskatten,
 måste uttagas genom den allmänna bevillningen. Detta vore likväl ett
 ondt, som, efter mitt förmenande, ej behöfdes. Utan att begå någon
 indiskretion, tror jag mig kunna nämna, att, enligt Stats-Utskottets
 beräkningar,

beräkningar, Statens ställning är sådan, att, sedan ett lån om 6 millioner, som Utskottet tänkt föreslå, blifvit upptaget, skulle det ännu återstå en brist af 643,000 R:dr. Denna brist måste naturligtvis på något sätt fyllas, och för mig är det alldeles klart, att något annat sätt der-till ej finnes, än att besluta en särskild tilläggs-bevillning, att utgå på det sätt, som Bevillnings-Utskottet torde böra föreslå. Denna tilläggs-bevillning skulle efter mitt förmenande bäst kunna uttagas derigenom, att man lät bränvinsskatten utgå med den nu beslutade förhöjningen ända från början af bränningstiden nästinstundande höst; och om så skedde, måste ej allenast de förutsättningar, under hvilka Utskottet gjort sina beräkningar, anses förfallna, utan äfven tillverkningen af bränvin under år 1868 kunna med fullkomlig säkerhet uppskattas till 15 millioner kannor. Det är under förutsättning, att ett sådant beslut kommer att fattas, äfvensom af den anledning, att jag ej gerna vill i högre grad, än som oundgängligen behöfves, kasta någon del af statsbristen på den allmänna bevillningen, som jag för min del vill förena mig i samma slut som det, hvori de två förste värde talarne stannat, nemligen att beloppet af bränvinstillverkningen under år 1868 måtte beräknas till 15 millioner kannor.

Grefve Hamilton, Henning: Det är ej gerna möjligt, att i fråga om en sådan skatt, som den på bränvin, kunna med någon visshet säga på förhand, huruvida densamma ej kan komma att med några hundra tusen Riksdaler skilja sig från det belopp, hvartill den blifvit beräknad. Sådant kan inträffa, ehvad beräkningen göres hög eller låg. Jag till-tror mig därför ej att afgöra, huruvida de, som förordat en förhöjd beräkning af bränvinstillverkningen under år 1868, och följaktligen af bränvinsskatten för samma år, haft orätt eller icke. Men den fråga, som framställt sig för mig, är den, huruvida det verkligen finnes sannolikhet för, att skatten skall komma att utgå efter den högre beräkningen; och i det fallet tror jag, att Utskottet haft lika goda skäl för sina åsigt, som de hvilka här blifvit anförda för en annan mening. Om den beslutade förhöjningen i bränvinsskatten skulle komma att träda i verkställighet redan från bränningstidens början under innevarande års höst, så är det klart, att bränvinstillverkningen i höst ej kommer att forceras, och man kan då med större sannolikhet antaga, att en betydligare förhöjning i tillverkningsafgiften skall under nästa år verkligen komma att ega rum. Ehuruval omständigheterna gifva vid handen, att bränvinstillverkningen under år 1868 ej kommer att uppgå till samma belopp som under föregående år, skulle jag ändock vid sådant förhållande ej hafva något att anmärka emot, att inkomsterna af bränvinstillverkningen för nämnda år beräknades till 10½ millioner R:dr, emedan det då vore åtminstone en möjlighet att de verkligen skulle uppgå till denna summa. Skulle åter ingen förhöjning i bränvinsskatten under innevarande år blifva införd, så tager jag för alldeles gifvet, att tillverkningen under nästa år kommer att blifva mindre än 15 millioner kannor och troligen ej större än 14 millioner. Jag grundar denna förmodan derpå, att i samma mån som skatten förhöjes, i samma mån ökas äfven svårigheten att anskaffa penningar till

densamma. Jag grundar den ännu mera derpå, att höstutsädet under sistlidne år var i en stor del af landet ganska ringa och att, derest den nuvarande väderleken kommer att fortfara, den större vårsåning, som skulle ersätta höst-utsädet, tyckes ej kunna verkställas, och den påräknade skörden i följd deraf äfven måste uteblifva. Hvad särskildt jordfrukter, synnerligast potatis, beträffar, så råder redan en stor brist derpå i mellersta Sverige, och skörden deraf måste följaktligen blifva mindre än vanligt. Det skulle således knappast låta sig tänka, att i denna del af landet någon större tillverkning af bränvin kan komma att ega rum, med mindre än att betydliga quantiteter af utländskt mjöl importerats, ett förhållande, som visserligen möjligen kan inträffa, men som ej föranleder till någon ökad statsinkomst. Jag började med att säga, att hvarje beräkning af inkomsterna på bränvinsskatten måste blifva mer eller mindre oviss och sväfvande. Skulle nu Kammaren vara af den mening, att en högre beräkning af dessa inkomster för 1868 må ega rum, så vill jag visst icke ifrigt motsätta mig det; men jag har dock velat nämna, att enligt min enskilda öfvertygelse Bevillnings-Utskottet i sin beräkning kommit det rätta så nära som möjligt.

Friherre af Ugglas: Af den tabell, som blifvit bifogad Utskottets Betänkande, framgår uppenbart, att bränvinstillverkningen under normala förhållanden kan med fullkomlig säkerhet beräknas till femton millioner några hundra tusen kannor årligen. Utskottet har med flit i Betänkandet upptagit medel-tillverkningen för alla år, sedan bränvinsbränning på våren blef tillåten, för att derigenom kunna med så mycken större säkerhet visa, att 15 millioner kannor verkligt kunna anses som det egentliga medelbeloppet. Härtill kommer att under åren 1865 och 1866, hvilka år dock varit i många afseendena gynnsamma, har bränvinstillverkningen uppgått ända till 16 millioner kannor. Det ligger således efter min öfvertygelse intet tvifvel, att under normala förhållanden bränvinstillverkningen under år 1868 skall kunna beräknas till det belopp, som Utskottet antagit. Jag kan för min del ej tillmäta stort värde åt de farhågor, som den siste värde talaren uttryckt, att bränvinstillverkningen skulle minska till följd deraf, att höstutsädet vore mindre än vanligt, att vårsådden hotades af ogynnsam väderlek, och att tillgången på potatis och rotfrukter i allmänhet vore synnerligen knapp. Allt sådant är nemligen blott suppositioner, vid hvilka afseende så mycket mindre kan fästas, som erfarenheten verkligt visat, att konsumtionen af bränvin nästan ovilkorligen kräfver en tillverkning af 15 millioner kannor om året. Hela frågan hänger deremot på den omständighet, i hvad mån afseende bör fästas dervid, att stadgandet om skattens förhöjning skall först med nästa års början tillämpas; och Bevillnings-Utskottet, som skolat noga beräkna den inkomst, som kunde af bränvinsskatten påräknas, har ej velat undanhålla för Kamrarna de betänkligheter, som Utskottet hyst i detta afseende. Jag tror likvisst, att man ej bör allt för mycket fästa sig vid denna omständighet; ty om i följd af den högre skatten under nästa år bränvinsbränningen i höst kommer att ökas, så uppstår ju deraf ett öfverskott på de beräknade inkomsterna för i år, hvilket äfven kommer statsverket tillgodo och ersätter den förlust, som kunde uppkomma af den minskade

bränningen nästa år. Vi skola också komma i häg, att innevarande års bränning hittills varit ovanligt låg, nemligen blott 6,300,000 kannor, då deremot eljest vårbränningen plägar uppgå till långt större belopp. Det måste således brännas mera i höst, för att behovet för året skall blifva fyllt; och skulle nu äfven derutöfver brännas en eller annan million kannor, så blir hela skilnaden för statsverket, beräknad efter tio öre för kannan, endast 100,000 — 200,000 R:dr, med hvilket belopp inkomsten af bränvinsskatten för år 1868 i sådant fall skulle komma att minskas. Jag tror således, att vi icke få fästa alltför mycket afseende vid denna omständighet; och då jag derjemte af en värd ledamot af Stats-Utskottet här nyss fått höra, att det i ej oväsentlig mån beror på denna summa, huruvida allmänna Bevillningen skall höjas eller icke, så får jag för min del förklara, att jag ej vill motsätta mig det här framställda förslaget, att nemligen höja den beräknade tillverkningssumman till 15 millioner och i följd deraf också den beräknade inkomsten af skatten till 10½ millioner. Jag tror, att en sådan åtgärd ej skulle innebära någon synnerlig fara, äfven om vi missräknat oss något i afseende på bränvinstillverkningen i höst.

Friherre Sprengtporten: Under nuvarande statsregleringsperiod hafva bränvinsbränningsmedlen varit beräknade till 9,500,000 R:dr, och, på sätt den i förevarande Betänkande befintliga tabell utvisar, hafva under de sednaste åren tillverkningsafgiften uppgått i medeltal till 9,441,000 R:dr och sjelfva tillverkningen till omkring 15 millioner kannor. Emellertid har Bevillnings-Utskottet nu, sedan vi beslutat att höja bränvins-skatten med 10 öre, ej beräknat denna skatt för år 1868 till högre belopp än 9,800,000 R:dr. Nu hemställer jag, huruvida man kan anses handla klokt, då man beräknar, att en skatteförhöjning, hvilken under förutvarande förhållanden skulle inbringa en förhöjd inkomst af omkring 1,450,000 R:dr, ej skall i sjelfva verket medföra större vinst för statsverket än 300,000 R:dr. Det ligger något så orimligt i ett sådant antagande, att jag för min del ej kan godkänna detsamma, utan måste, på det att denna motsägelse må blifva undanröjd, yrka, att tillverkningsbeloppet för år 1868 måtte beräknas till 15 millioner kannor och inkomsten deraf följaktligen till 10,500,000 R:dr. Jag instämmer således för min del uti det af Friherre af Ugglas framställda yrkande.

Friherre Bildt: Om här vore fråga om en förslagsvis uppgjord beräkning, hvilken ej kunde hafva något praktiskt resultat, skulle jag ej hafva något att anmärka mot densamma; men då resultatet är sådant, att, för den händelse vi upptaga bränvinsmedlen för lågt, vi måste i och med detsamma öka de andra bevillningarne eller, på sätt en värd ledamot af Stats-Utskottet förslagsvis omnämnt, nödgas upptaga en tilläggsbevillning, så synes mig den ifrågavarande beräkningen vara af alltför stor vigt, för att man ej skulle noggrannt granska densamma. Man har ju i alla tider utgått från den åsigt, att de resultat, man erhållit af den förutvarande beskattningen, böra läggas till grund för beräkningarne för framtiden, och att man således endast bör efterse, huruvida tidsförhållandena eller andra omständigheter för tillfället äro sådana, att de anbefalla några modifikationer i dessa beräkningar. Nu har här blif-

vit anfördt, att tiderna vore, med afseende på de råprodukter, af hvilka bränvinet skulle komma att tillverkas, synnerligen vanskliga. Det är visserligen å ena sidan sannt, att en gynnsam lösning af det kommande årets skördefråga kan synas ganska oviss; men det kan å andra sidan ej förnekas, att bränvinstillverkningen ej beror hufvudsakligen på skörden, utan i främsta rummet på behof och konsumtion. Och om man än ifrar aldrig så mycket för nykterhet, så tror jag dock, att man gör sig en fullkomlig illusion, om man antager, att densamma skulle göra något jättsteg framåt under år 1868. Sedan det nemligen visat sig, att det årliga behofvet af bränvin alltsedan 1860 varit 15—16 millioner kannor, så tror jag, att man icke kan antaga, att icke äfven under år 1868 en lika stor qvantitet skulle konsumeras. Den skilnad mellan tillverkningsbeloppet för i år, som skulle uppkomma deraf, att bränvinsbränningen skulle i höst, medan skatten ännu vore lägre, betydligt ökas, tror jag ej kunna komma att hafva någon synnerlig inverkan på det stora hela. En sådan ökad bränvinsbränning skulle nemligen på sin höjd kunna föranleda dertill, att inkomsterna af bränvinsskatten för år 1867 blefve större, än det belopp, hvartill de beräknats och att således på dem uppkom ett öfverskott, hvilket dock alltid skulle komma statsinkomsterna för år 1868 till godo. Det blefve alltså i detta fall endast en omflyttning af statsinkomsterna från det ena året till det andra. Det är dock ej härpå, som blicken bör riktas, utan den bör riktas på sannolikheten, att behofvet af bränvin för konsumtion under år 1868 uppgår till 15 millioner kannor. Det vore också, på sätt den siste värde talar redan anmärkt, i sjelfva verket bra besynnerligt, om vi, som nyss åtagit oss en förhöjd skatt, hvilken skulle inbringa 1,500,000 R:dr mer, än hvad den förut gjort, skulle sedan beräkna, att denna skatteförhöjning ej skulle inbringa oss mera än 300,000 R:dr, och om frukten af samma skatteförhöjning skulle blifva den, att vi fingo åtaga oss en särskild tilläggsbevilling. Skulle detta blifva följden af skatteförhöjningen, så hade det väl varit bra mycket bättre, att få bibehålla skatten vid sitt förra belopp och endast förhöja den allmänna bevillingen. Jag tror derföre, att det blir nödvändigt att höja den beräknade tillverkningssumman för år 1868 till 15 millioner kannor.

Grefve Mörner, Carl Göran: Resultatet af Bevillnings-Utskottets beräkningar anser jag vara långt ifrån tillfredsställande. Man har höjt tullen på åtskilliga artiklar, och ansett sig derigenom kunna beräkna en ökad inkomst af 1,290,000 R:dr; men när dessa beräkningar verkställas, upptagas de ökade inkomsterna ej till mera än 700,000 R:dr. Man anser sig nemligen böra afskrifva 590,000 R:dr, eller nära hälften af hela beloppet, dels till följd af den Franska traktaten, sorglig i åminnelse, dels ock till följd deraf, att i höst, innan de nya tullsatserna träda i verkställighet, stora qvantiteter af dessa, till kassaartiklarne hänförliga, varor skulle komma att importeras, och importen deraf under nästkommande år följaktligen minskas. Om ett sådant beräkningssätt är riktigt, så är det också högst otillfredsställande för dem, som trodde, att något väsendtligt kunde uträttas genom de högre tullar, som man åtagit sig. I afseende på bränvinsmedlen har man anmärkt, att redan i år en större bränvinstillverkning skulle komma att ega rum, hvilken

skulle föranleda en minskad inkomst af nämnda medel för nästa år. Man har dock dervid förbisett, att tillverkningen i år hittills varit mindre än vanligt, och att således, om denna tillverkning i år uppgår till samma belopp, som den utgjort under föregående år, måste tillverkningen i höst betydligt ökas, blott för att fylla konsumtionens behof för året. Om nu dertill kommer, att höstsädet på flera ställen är ganska obetydligt, så att man deraf har att påräkna endast en inskränkt skörd, i jämförelse med föregående års, samt att den sena våren fördröjt värsådden, så att skörden deraf, om ens någon sådan kan påräknas, kommer att blifva senare än vanligt, så synes mig utsigterna för höstbränningen verkligen vara långt från gynnsamma. En sådan torde till och med blifva alldeles omöjlig, så vida ej en alldeles oerhörd import af spannmål eger rum. Det är nu visserligen sannt, att denna import kommer hela landet till godo; men den skall dock betalas kontant, och den kommer att verka dubbelt ofördelaktigt, nemligen såväl derigenom att den föranleder till stora utgifter för Staten, som derigenom att den nedtrycker priset på de små kvantiteter spannmål, som vi sjelfva kunna komma att skörda. Det är således mycket osäkert, huru det i sjelfva verket kan komma att se ut med inkomsterna af bränvinsbrännings-afgifterna; men jag tror dock, att Utskottets beräkning tål vid någon förhöjning, i synnerhet derföre, att de blifvande tullinkomsterna blifvit efter mitt förmenande beräknade nog lågt, och att således, äfven om man höjer den beräknade inkomsten af bränvinsmedlen till det belopp, som Herr Stjernblad föreslagit, man i allt fall kan påräkna något öfverskott från tullmedlen, med hvilket skulle kunna fyllas den brist, som möjligen uppstår i bränvinskatten. Jag får derföre för min del förena mig med Herr Stjernblad.

Herr Almquist, Erik Victor: Inom Bevillnings-Utskottet har den åsigt gjort sig gällande, att man vid beräkning af inkomsterna af tull- och bränvinsbränningsmedlen borde gå så försigtigt som möjligt tillväga, på det att vid årets slut någon brist i statsregleringen till följd af felaktiga beräkningar hos Utskottet icke måtte ifrågakomma. Man har derföre äfven i fråga om bränvinsmedlen tagit i öfvervägande, huruvida icke det vore antagligt, att en förhöjning af bränvinsbrännings-afgiften medför en förökad bränvinstillverkning under höstmånaderna, men en minskad tillverkning under nästinstundande vår. Det visar sig visserligen af den tablå, som Utskottet uppställt, att bränvinstillverkningen ej under något af de sednare åren understigit 15 millioner kannor, utan fastnera ett år uppgått ända till öfver 16 millioner. Men då Utskottet har tagit i betraktande å ena sidan alla de skäl, som tala för att bränvinsbränningen i höst skulle komma att i betydlig mån force-ras, så att densamma skulle komma att vida öfverstiga konsumtionens behof; och å andra sidan de skäl, som tala för att tillverkningen under nästkommande vår skall blifva mindre än vanligt, så har det synts Utskottet lämpligast, att till grund för sina beräkningar lägga det af Kongl. Maj:t i den nådiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof antagna belopp af 14 millioner kannor, hvilket belopp utan tvifvel anförts på grund af de beräkningar och uppgifter, som till Kongl. Maj:t ingifvits från den myndighet, som omhänderhar kontrollen öfver brän-

vinstillverkningen i Riket. Utskottet ansåg sig vid detta förhållande så mycket mindre kunna i sin beräkning öfverskrida berörda belopp, som en låg beräkning, hvilken möjligen komme att medföra ett öfverskott, snarare vore att betrakta såsom en fördel, då deremot en för hög beräkning alltid skulle medföra brist och svårigheter. Tager man i betraktande de dåliga utsigter, som för närvarande förefinnas för skörden i allmänhet och potatisskörden i synnerhet, så tror jag, att man skall finna, att Utskottets beräkning har verkligt goda skäl för sig. Det är på grund häraf, som jag inom Utskottet biträdt den mening, att bränvinstillverkningen för år 1868 ej borde beräknas högre än 14 millioner kannor, och jag får derföre vördsamt framställa yrkande om proposition på bifall till detta Utskottets förslag.

Herr Reuterswärd: Så vida Bevillnings-Utskottet icke förutsätter, att konsumtionen af bränvin skall under år 1868 minskas med 1,500,000 kannor, så vågar jag påstå, att Utskottets beräkning är origtig. Den vid Betänkandet fogade tablå utvisar nemligen, att under de sednaste åren konsumtionen af bränvin uppgått i medeltal till 15—16 millioner kannor årligen. Det är således högst antagligt, att förhållandet skall blifva detsamma äfven under år 1868. Skulle åter, på sätt Utskottet antagit, spekulationsandan uppdrifva bränningen under denna höst så, att tillverkningen för i år komme att uppgå till 16 eller 17 millioner kannor, samt följaktligen under nästa år till det belopp, som Utskottet antagit, eller 14 millioner kannor, så blir följden deraf endast den, att den skatt, som man beräknat för år 1868, kommer att inflyta redan år 1867; och den skilnad, som uppkommer i skattebeloppet, blir ej större än 10 öre på kannan, eller, derest 1 million kannor tillverkas mer i år och mindre nästa år, 100,000 R:dr. Jag tror dock, att vi ej skola synnerligen misstaga oss, om vi, med ledning af den erfarenhet, som konsumtion gifvit oss, upptaga tillverkningen äfven för år 1868 till 15 millioner kannor; och jag får derföre instämma i det yrkande, som blifvit framställt af Herr Sjernblad.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förslag utan förändring, och dels bifall till detsamma med den ändring, att bränvinsbränningsmedlen beräknades till ett bruttobelopp af 10,500,000 R:dr; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på godkännande af Utskottets förslag oförändradt, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på detsammes godkännande med ofvanberörda förändring, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Härefter upplästes och godkändes ett protokolls-utdrag rörande det nu afgjorda Betänkandet.

Föredrogos änyo och biföllos Stats-Utskottets den 6 och 7 dennes bordlagda Memorial:

N:o 87, angående åtskilliga i Riksgälds-kontorets räkenskaper balanserade skuld- och fordringsposters afskrifning eller bokföring inom linien; och

N:o 88, med förslag till stadganden i Riksgälds-kontorets reglemente, angående dels detta verks skulder och fordringar för meddelade lån, dels de vid föregående riksdagar, till utgående från Riksgälds-kontoret beviljade, men ännu icke utbetalda statsanslag, dels de vid innevarande riksdag på Riksgälds-kontoret anvisade statsutgifter.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 6 och 7 dennes bordlagda Memorial N:o 89, angående bestämmandet af aflöningen för de vid innevarande riksdag hos Kamrarne och Utskotten samt i Riksdagens Kansli anställde tjänstemän och vaktbetjente.

Utskottets hemställan å sid. 3.

Bifölles.

Utskottets å sid. 4, 5, 6 och 7 afgifna förslag.

Grefve Sparre: Då jag icke kan föreställa mig, att inom Bevillnings-Utskottet arbetena varit så trägna, att en sekreterare, tre notarier och tre kanslister behöfts anlitas under hela riksdagen; anhåller jag, att någon af Utskottets ledamöter behagade npplysa, huruvida jag häruti misstagit mig. Jag har velat framställa detta, ty tiderna äro just icke sådana, att anslag bör beviljas till en obehöflig tjänstemanna-personal vid riksdagen.

Friherre af Ugglas: Det torde vara tillräckligt att, för genmäle af Grefve Sparres yttrande, hänvisa till Stats-Utskottets Utlåtande, hvaraf inhemtas, att Bevillnings-Utskottet redan den 16 sistlidne April entledigat tvänne kanslister.

Grefve Sparre: Vid den af Friherre af Ugglas' lemnade upplysning torde någon förändring af de, för tjänstemännen inom Bevillnings-Utskottet, föreslagna arvoden icke böra ifrågakomma; men jag kan dock icke underlåta att uttrycka den tanke, att en del af tjänstemännen inom Utskotten borde entledigas tidigare, än som hittills skett.

Herr Wallenberg: Jag anser mig böra upplysa, att Stats-Utskottets ifrågavarande Utlåtande blifvit, först efter en grundlig diskussion, men utan votering antaget. Det är visserligen sannt, att tjänstemännens arbete är olika inom de olika Utskotten, och att aflöningen derföre icke borde vara densamma; men att, vid riksdagens slut, uppgöra en sådan skilnad i aflöningen, är ganska svårt. Helt annorlunda hade förhållandet varit, om aflöningen vid riksdagens början blifvit bestämd.

Herr Hasselrot: Jag kan icke hoppas, att min framställning bifalles, men jag kan likväl icke underlåta att uttala min mening. Vid riksdagens början beslöts, att tjänstemännens vid riksdagen arfvoden skulle framdeles under riksdagen bestämmas, i mån efter hvars och ens arbete. Men, detta oaktadt, har, uti ifrågavarande Utlåtande, arfvodet till Lag-Utskottets sekreterare ej blifvit föreslaget till högre belopp än det för sekreterarne hos Konstitutions-, Bevillnings- och Banko-Utskottet, fastän den förras arbete är vida mera ansträngande, än de sednares, och minst lika ansträngande, som sekreterarens inom Stats-Utskottet. Jag har, i rättvisans namn, ansett mig böra anföra detta till protokollet, på det att en kommande riksdag sekreteraren inom Lag-Utskottet må erhålla ett, efter hans arbete, lämpadt arfvode.

Friherre Bildt: På det att man icke må tro, att Grefve Sparre är ensam om den åsigt, han uttalat, har jag begärt ordet, för att förklara, att det icke är rätt under närvarande tider, då besparingar göras i alla rigtningar, och då vissa Statens tjänstemän icke ens kunna lemnas den aflöning, som, i förhållande till deras arbeten, borde dem tillkomma, att alltför rikligt aflöna de inom Utskottet anställde tjänstemän, eller att bibehålla dem under längre tid, än som erfordras för arbetenas jemna gång inom Utskottet. Något yrkande har jag icke nu att framställa, men hoppas, att, vid ett kommande riksmöte, behörig rättelse i nu anmärkta hänseende göres.

Herr Fröman: Bland Kansli-deputerade väcktes fråga derom, att några af de hos Riksdagens Kansli anställde tjänstemän — Föreståndaren för Tryckeri-expeditionen och de tre korrekturläsarne — borde, med afseende på deras särdeles trägna arbete, samt med hänsyn till den drift och noggrannhet, hvarmed de uppfyllt sina åligganden, komma i åtnjutande af förhöjda arfvoden. Denna framställning tillvann sig inom Talmanskonferensen icke vidare afseende, än att arfvodet för korrekturläsarne höjdes med 25 öre för dag. Enligt hvad till min kunskap kommit, har inom Andra Kammaren framställning blifvit gjord, att nämnde tjänstemän skulle erhålla någon belöning för deras ådagalagda flit och ordentlighet; med anledning hvaraf Andra Kammaren beslutat, att för hela riksdagen Föreståndaren för Tryckeri-expeditionen skulle undfå 450 R:dr och korrekturläsarne hvardera 200 R:dr, utöfver deras arfvoden. Jag vågar derföre hemställa, att Första Kammaren måtte, i detta hänseende, fatta enahanda beslut som den Andra. Hvad beträffar föreståndareskapet för Tryckeri-expeditionen, så erfordras dertill en person med mer än vanligt ordningssinne och mycken förmåga att klokt ställa och kraftigt pådrifva arbetena, egenskaper, hvilka Riksdagen haft lyckan att finna hos nuvarande föreståndaren för nämnda expedition. Det fordras äfven af korrekturläsarne mycken vana, påpasslighet och noggrannhet, fordringar, som blifvit fullt nöjaktigt uppfyllda af de korrekturläsare, som äro vid Riksdagens Kansli anställda. Då Tryckeri-föreståndaren och korrekturläsarne sålunda med synnerlig nit och skicklighet fullgjort sina åligganden, är det af stor vigt för Riksdagen att, äfven ett kommande riksmöte, kunna påräkna dessa personers biträde; men detta

måste naturligtvis vara beroende derpå, huruvida deras arbete blir, efter förtjenst, godtgjort.

På grund af hvad jag nu anfört, anhåller jag, att Första Kammaren måtte anslå, utöfver deras arfvoden, till föreståndaren för Tryckeri-expeditionen 450 R:dr och till trenne korrekturläsare, hvardera 200 R:dr.

Herr Faxé: I anseende till ordinarie ordförandens i Lag-Utskottet förfall deltog jag i Talmänskonferensen vid öfverläggningen om arfvoden till de vid Riksdagen anställde tjänstemän; och jag fästade uppmärksamheten derpå, att ingen af de öfriga Utskottens, med undantag af Stats-Utskottets, sekreterare haft så ansträngande arbete, som Lag-Utskottets, samt att arfvodet för denne derföre borde höjas. Talmänskonferensen ansåg emellertid icke, att någon förhöjning för honom borde ifrågakomma; man invände, att arfvodet för Lag-Utskottets sekreterare icke vore för lågt, men att, om än det för någon bland de öfrige vore för högt, i förhållande till arbetet, man ansåg sig dock icke kunna nedsätta detsamma, emedan man befarade, att då icke erhålla skicklige personer till dessa platser, hvilket vore nödvändigt. Då jag emellertid gör jemförelse emellan arfvodena till tjänstemännen i Stats-Utskottet och i öfriga Utskottet, så förefaller det mig besynnerligt, att tjänstemännen inom förstnämnda Utskott skola hafva mera än alla andra Utskotts tjänstemän. Utom höga arfvoden skola de dessutom hafva särskilda betydliga gratifikation. Jag tror ej, att kanslisten i det ena Utskottet har mera att göra än kanslisten i det andra. Se vi vidare först på Stats-Utskottets sekreterare, så blir hans arfvode, gratifikationen inberäknad, 650 R:dr i månaden; och dernäst på samma Utskotts sekreterare för ärenden, rörande Riksgälds-verket, så blir hans arfvode enahanda belopp. Jag har svårt att göra klart för mig rättmätigheten af dessa dubbla arfvoden. Jag instämmer med Herr Hasselrot, att Lag-Utskottets sekreterare bör hafva lika arfvode med Stats-Utskottets sekreterare — med undantag likväl af hans gratifikation — eller 500 R:dr.

Grefve Hamilton, Henning: Med anledning af åtskilliga anmärkningar, som blifvit framställda emot detta Utlåtande, anser jag mig böra nämna, att, då inom Talmänskonferensen förslag till aflöning för de vid Riksdagen anställde tjänstemän skulle uppgöras, fråga väcktes om olika arfvoden för de särskilda Utskottens sekreterare. Man kunde ej undgå att taga i betraktande den olika grad af göromål, hvarmed desse tjänstemän varit betungade; och man möttes först af Konstitutions-Utskottets sekreterare, som utan tvifvel haft ganska litet att beställa under denna riksdag. Betänkandet, rörande granskningen af Statsrådsprotokollerna, var helt kort, och antalet af motioner, som blifvit till Konstitutions-Utskottet remitterade, har varit ringa. Men man måste äfven taga i betraktande, att Konstitutions-Utskottet, med afseende på vigten af de ärenden, hvilka utgöra föremål för dess behandling, måste vara förvissadt att ega tillgång på en sekreterare med framstående skicklighet; och man ansåg sig således icke kunna nedsätta hans arfvode under de öfriga sekreterarnes, ty då skulle det kunna inträffa, att vid en kommande riksdag, då mera arbete kunde erfordras, Utskottet möjligen icke skulle erhålla en sekreterare med de egenskaper, som voro

behöfliga. Fråga väcktes sedermera om tillökning i aflöningen för öfrige tjänstemän, hvaribland sekreteraren i Lag-Utskottet och Tryckeri-expeditionens tjänstemän, men Talmanskonferensen var af den åsigt, att det vore omöjligt bestämma så många lönegrader, som det finnes skilnad i göromål. Gick man in på den vägen, att få aflöningen bestämd efter det timtal, tjänstemännen varit sysselsatte, så skulle det blifva en pröfning, hvarpå hvarken Talmanskonferensen eller Kamrarna skulle kunna ingå. Då emellertid förhållandet är, att de vid Riksdagen anställde tjänstemän ofta måste lemna sina andra befattningar och till de vikarier, som förestå dessa, afstå större eller mindre del af lönen, måste tjänstemännen beredas en skälig ersättning för denna förlust. Talmanskonferensen var derföre af den åsigt, att man borde inskränka lönegraderna till högst få, men öfverlemna åt Utskotten eller Kansli-deputerade att inkomma med memorial till Riksdagen, hvaruti den omständigheten anfördes, som kunde föranleda att gifva gratifikationer till den ene eller andre tjänstemannen. Härigenom trodde man, att missförhållanden, som verkligen kunna ega rum, skulle kunna afhjelpas, äfvensom derigenom, att Utskotten, i mån efter som deras arbeten förminskades, entledigade antague tjänstemän. Kamraren torde således finna, att Lag-Utskottets ordförande, liksom Herr Fröman, varit oförhindrad att inkomma med memorial angående de gratifikationer, hvaraf Lag-Utskottets sekreterare och vissa tjänstemän inom Riksdagens Kansli kunnat göra sig förtjente, hvilket memorial Stats-Utskottet fått taga i öfvervägande; men då sådant ej skett och Stats-Utskottet enhälligt, med några obetydliga förändringar, godkänt det af Talmanskonferensen uppgjorda förslag till aflöning, torde Kamraren sakna skäl att göra någon förändring uti ifrågavarande Ut-låtande.

Herr Hasselrot: Den siste ärade talaren har yttrat, att man i Talmanskonferensen ansett sig icke böra bestämma arfvodet för sekreteraren i Konstitutions-Utskottet alltför lågt, när det då skulle kunna inträffa, att vid ett kommande riksmöte detta Utskott icke skulle kunna erhålla en sekreterare med erforderliga egenskaper. Hvad som i detta fall gäller för Konstitutions-Utskottet, gäller äfven för Lag-Utskottet; och då en ärad ledamot af detta Utskott delat min åsigt, att Lag-Utskottets sekreterare borde hafva lika stor aflöning som sekreteraren inom Stats-Utskottet, ber jag att få yttra ännu några ord, som kunna tala för bifall härtill. Om 400 R:dr i månaden under förra riksmötena, då dessa kunde fortgå ett år eller deröfver, varit tillräckligt, så, och då under innevarande riksmöte, som räckt fyra månader, samma arbete som förut erfordrats — Lag-Utskottets Betänkanden under detta riksmöte uppgå till 75, eller samma numerär som under föregående — torde väl billigheten och rättvisan fordra, att månadsaflöningen höjes för Lag-Utskottets sekreterare.

Jag får derföre yrka, att Lag-Utskottets sekreterare erhåller i arfvode lika mycket, som Stats-Utskottets, eller 500 R:dr i månaden.

Herr Wallenberg: Jag har svårt att bedöma, huru arbetena blifvit af tjänstemännen bedrifne inom öfriga Utskotten, men det vet jag,

att tjänstemännen inom Stats-Utskottet arbetat mycket bra och flitigt; och utan deras trägna arbete vore Riksdagen ej så nära sitt slut, som den nu är. Jag anser derföre, att desse personers ansträngningar böra erkännas, genom att tilldela dem skäligen gratifikationer. Den siste talaren har fäst på uppmärksamhet på långa riksdagar, och sagt, att under dessa arbetena inom Utskotten icke varit större än under innevarande korta riksdag. Skall man taga detta i betraktande, så bör man i främsta rummet fästa sig vid Stats-Utskottet, der vissa betydligare Betänkanden förekomma, antingen riksdagarne äro korta eller långa. Jag är för öfrigt af den mening, att det är mycket ledsamt, att vid riksdagens slut bestämma arfvodena; framdeles böra dessa bestämmas vid riksdagarnes början. Det är ju ett ganska fritt aftal. Nu tager man hela deras tjänst i anspråk, ofta kanhända både natt och dag, och vid slutet af riksdagen erhålla de sina arfvoden, liksom af gunst och nåd. Detta är ett förväntat sätt, och det bör icke förekomma vid någon annan riksdag; men då det nu ej kan hjälpas, och, då det är mycket svårt att nu ingå i pröfning, huru mycket den ene eller andre kan hafva gjort sig förtjent af att erhålla, hemställer jag, att Kammarerna måtte bifalla Ut-låtandet, utan några förändringar.

Herr Fröman: Det eger sin rigtighet, hvad en föregående talare yttrat, att Talmanskonferensen, vid uppgörande af förslag till arfvoden för de vid Riksdagen anställde tjänstemän, stannade vid den mening, att de olika Utskotten och Kansli-deputerade borde, derest en eller annan tjänsteman gjort sig förtjent af att komma i åtnjutande af gratifikation, inkomma med memorial derom; och Kansli-deputerade voro också betänkte att inkomma med ett sådant memorial, då man öfverraskades af Andra Kammarernas beslut, att tilldela gratifikationer åt några af de vid Riksdagens Kansli anställde tjänstemän. Detta får väl, med afseende på Riksdagens snara avslutande, betraktas såsom en genväg, och, om också någon brist, med hänsyn till det formela, skulle häruti förefinnas, torde det icke böra inverka på sjelfva saken. Till hvad jag förut yttrat ber jag få tillägga, att man så mycket mindre torde böra tveka att lemna de af mig föreslagna gratifikationer till en del tjänstemän inom Riksdagens Kansli, då man besinnar, huru omedelbart tryckerigöromålen inverka på riksdagens gång, samt att ett uppehåll eller dröjsmål i nämnda göromål, våliadt af föreståndarens mindre kloka anordningar eller korrekturläsarnes försumlighet, skulle kunna medföra icke obetydlig tidspjällan för Riksdagen och tillökning i riksdagskostnaderna, vida större, än de nu föreslagna gratifikationerna. Jag delar fullkomligt en föregående talares åsigt, att det ligger något förhatligt i gratifikationer, och att det vore i sin ordning att, då vi nu få årliga riksdagar och arbetet kan på förhand någorlunda bestämmas, arfvodena också definitivt bestämmas. Tjänstemännen visste då på förhand, huru mycket de skulle erhålla, samt att de icke hade att påräkna några gratifikationer. En sådan ordning skulle jag för framtiden önska, men den är ännu ej antagen; och vi måste derföre ännu fördraga detta onda — gratifikationerna — från föregående riksdagar. Jag anhåller fortfarande om bifall till min framställning.

Herr Fåhræus: Jag har hufvudsakligen att hänföra mig till hvad Grefve Hamilton och Herr Wallenberg yttrat. Det är en ganska vanskligh och grannliga sak, att bestämma företrädet i aflöningar för den ene eller andre tjänstemannen, med hänsyn till det större eller mindre arbetet. Detta kan ej tumvis mätas. Hvad som emellertid ej kan bestridas är, att Stats-Utskottet utgör Riksdagens arbetsdigraste verkstad. Jag anser det derföre icke lämpligt, att jemföra tjänstemännen derstädes med tjänstemännen inom öfriga Utskotten. För öfrigt ber jag få upplysa, att tjänstemännens antal inom Stats-Utskottet, vid denna riksdag, varit mindre än vid föregående riksdagar. Man har emot ifrågavarande Utlåtande anmärkt, att arfvodet till Lag-Utskottets sekreterare vore för litet, och att arfvodet till sekreteraren inom Bevillnings-Utskottet vore för högt. Hvad det förra angår, så har man påmint derom, att Betänkandena inom Lag-Utskottet skulle uppgått till omkring 75. Härvid får jag dock erinra, att af dessa 30, om ej flera, utgjort återremisser och upptagit endast några få rader af enahanda ordalydelse. Följaktligen, och ehuru jag unnar Lag-Utskottets sekreterare rätt väl hvad han kan få, tror jag dock, att den för honom föreslagna aflöning bör finnas tillräcklig. Hvad åter beträffar arfvodet till Bevillnings-Utskottets sekreterare, så hade Utskotts-afdelningen tillstyrkt, att denne skulle hafva mindre arfvode än de öfriga sekreterarne, men inom Utskottet gjorde sig den åsigt gällande, att arbetet inom Bevillnings-Utskottet ej kunde bedömas efter Betänkandenas antal, utan man måste äfven taga i betraktande de förarbeten och sifferuträkningar, som föregå och läggas till grund för Betänkandena, och till följd häraf stannade Utskottet vid det beslut, att sekreterarens inom detta Utskott arfvode icke borde sättas mindre än sekreterarnes inom de öfriga Utskotten. Det är dessutom en svår sak att göra några förändringar i afseende på arfvodena, sedan arbetena blifvit gjorda. Det är ju klart, att hvarje tjänsteman inom riksdagen emottagit sin befattning, med skälig beräkning af den ersättning, som förut utgått, och jag tror derföre icke, att Riksdagen skulle handla klokt, om den nu nedsatte arfvodet för någon af tjänstemännen, emedan det skulle förringa utsigterna att få skicklige sökande till kanslibefattningar vid kommande riksdagar. Jag får derföre, på grund af hvad jag anfört, yrka bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Grefve Sparre: Då Lag-Utskottets sekreterare blifvit bragt på tal, och då äfven inom Talmanskonferensen framställning blifvit gjord om förhöjning af hans arfvode, ber jag att härom få yttra några ord. Som Herrarne veta, har Lag-Utskottet, vid innevarande riksdag, behandlat, icke blott det som, enligt 87 § Regeringsformen, tillhör Riksdagen, men tillika alla de ekonomiska lagfrågor, såsom kommunallagarne m. m., hvilka förut tillhört Ekonomi-Utskottet; och att härigenom arbetet för sekreteraren inom Lag-Utskottet betydligt ökat, är ju naturligt. Denne har således fått taga befattning med hvad som förut ålegat tvänne sekreterare. Att han derföre i förhållande till sitt trängna arbete, erhåller en skälig gratifikation, synes mig vara i sin fullkomliga ordning; och jag vågar derföre föreslå, att Kammaren behagade tilldela honom en gratifikation af 400 R:dr; hvarigenom han skulle erhålla precis det belopp, som Herr Faxé ifrågasatt.

Herr Lilliehöök: Då föregående talare fästat uppmärksamhet dervid, att man bör iakttaga hushållning med aflöning till tjänstemän och betjening, så ber jag få till protokollet antecknadt, att jag anser antalet af antagne vaktmästare vara alldeles för stort; och jag hemställer derföre, om detta icke vid ett kommande riksmöte kunde inskränkas.

Herr Fåhræus: Hvad den siste talarens erinran angår, så och då de vaktmästare, som finnas, redan blifvit af dem, som vederhör, antagne, kan naturligtvis fråga icke blifva, att nu göra någon förändring häruti, och Kammaren kan således, i detta hänseende, ej fatta något beslut. Dessutom får jag upplysa, att vaktmästarnes antal nu är betydligt mindre än vid föregående riksdagar, hvilket har sin grund deruti, att Kamrarnes antal är färre. I afseende på Grefve Sparres förslag, att en gratifikation skulle tilldelas Lag-Utskottets sekreterare, så tilltror jag mig väl ej att bedöma, huruvida han häraf gjort sig förtjent; men då endast en gratifikation, och ej tillökning i lönen, blifvit ifrågasatt, vill jag ej motsätta mig förslaget, enär i sådant fall det ej blir något liknande prejudikat för framtiden.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att, då särskilda yrkanden blifvit gjorda, i afseende å de af Stats-Utskottet föreslagna aflöningsbelopp för tjänstemännen hos Lag-Utskottet samt i Riksdagens Kansli, torde Kammaren finna det vara lämpligast, att beslut först fattades öfver de öfriga delarne af Utskottets förslag, samt att de två nyssnämnda delarne deraf sedermera hvar för sig gjordes till föremål för Kammarens afgörande.

Ropades ja.

Sedan Kammaren, uppå härefter gjord proposition, bifallit Utskottets förslag, med undantag af de ofvannämnda delarne deraf, samt Herr Grefven och Talmannen derefter yttrat, att, hvad beträffade Utskottets förslag rörande aflöningen för tjänstemännen hos Lag-Utskottet, hade yrkats dels bifall till detsamma oförändradt, och dels bifall dertill, med den förändring, att sekreterarens arfvodesbelopp förhöjdes från 400 R:dr till 500 R:dr, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utskottets ifrågavarande förslag oförändradt, och, då dertill svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande. Efter förmälan, att, hvad åter beträffade förslaget till aflöning för tjänstemännen i Riksdagens Kansli, kade yrkats dels bifall till detsamma oförändradt, och dels bifall dertill, med det tillägg, att, såsom särskilda gratifikationsbelopp, beviljades 450 R:dr åt Föreståndaren för Tryckeriexpeditionen och 200 R:dr åt hvardera af de tre korrekturläsarne i samma expedition; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets förslag utan något tillägg, och sedermera proposition på bifall till detsamma med ofvannämnda tillägg, hvilka båda propositioner med blandade ja och nej besvarades; hvarefter och sedan proposition på bifall till Utskottets förslag utan tillägg förnyats, samt likaledes med ja och nej i blandning besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Stats-Utskottets i Memorialet N:o 89 framställda förslag, rörande aflöningen för tjänstemännen i Riksdagens Kansli, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, bifaller Kammaren detta förslag med det tillägg, att såsom särskilda gratifikationsbelopp beviljas åt

Föreståndaren för Tryckeri-expeditionen	450 R:dr.
Korrektur-läsarne, hvardera	200 R:dr.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 20;

Nej — 54.

Utskottets å sid. 7 afgifna tillstyrkande i afseende på tiden för de föreslagna arfvodenas och dagtraktamentenas upphörande.

Bifölls.

Utskottets å sid. 7 afgifna hemställan, rörande särskilda gratifikationen åt Stats-Utskottets tjänstemän.

Friherre Tersmeden: Vid denna riksdag kan man i allmänhet icke beskylla Stats-Utskottet för alltför stor frikostighet med Statens medel i de af Utskottet uppgjorda förslag, men denna gång har Utskottet fallit ur sin role, i det Utskottet föreslagit en ganska stor belöning till sitt kansli för dess under riksdagen gjorda tjänster. Redan den ordinarie aflöningen för Stats-Utskottets tjänstemän uppgår nu, och har under många år uppgått, till högre belopp än för något annat Utskotts tjänstemän. Skulle nu Riksdagen, på sätt Utskottet föreslagit, bevilja sekreteraren i Utskottet och sekreteraren för ärenden, rörande Riksgäldsverket, ytterligare gratifikationer, komme desse tjänstemän att undfå en aflöning af 650 R:dr i månaden, eller 100 R:dr mera än Kamrarnes sekreterare. Jag hemställer om detta kan anses vara lämpligt.

Utskottet har föreslagit, att sekreteraren för ärenden, rörande Riksgäldsverket, skulle, för det han tillhandagått Utskottet med upplysningar rörande Riksgäldsärendena, erhålla en gratifikation af 400 R:dr R:mt. Jag föreställer mig dock, att dessa upplysningar ganska lätt och utan särskildt biträde skulle stått Utskottet till hands, enär Riksgäldskontorets tjänstemän tvifvelsutän skulle lemnat alla nödiga upplysningar.

Till den Utskottets notarie, som tjänstgjort hos Inkomstafdelningen, och hvilken tillika biträdt som sekreterare hos sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottet, har föreslagits en gratifikation af 600 R:dr. I Kamrarnes har dock hittills icke varit synligt mer än ett Betänkande af detta sammansatta Utskott, hvadan det tyckes som om detta Betänkande blifvit sålunda väl högt betalt. Dessutom får jag fästa uppmärksam-

heten derpå, att uti sammansatt Banko- och Lag-Utskott sekreteraren i Banko-Utskottet tjenstgjort som sekreterare utan att därför begära någon särskild ersättning.

Slutligen har Utskottet till fördelning emellan öfrige hos Utskottet anställde tjenstemän föreslagit en gratifikation af 500 R:dr. Något dylikt har icke inom något annat Utskott blifvit ifrågasatt.

Det förefaller mig verkligen som om hvad Utskottet här begärt vore väl mycket, och jag kan därför ej annat än yrka afslag på hvad Utskottet här hemställt.

Herr Wallenberg: Jag är af den mening, att man, vid denna frågas afgörande, bör likasom vid alla andra frågor, taga hänsyn till tillgång och efterfrågan. Man skall då finna, att tillgång på lämplige tjenstemän inom Utskottet varit så ringa, att de nuvarande tjenstemännen icke varit sökande, utan blifvit sökte. Under sådana förhållanden tyckes det mig icke vara skäl att nu, vid riksdagens slut, bevilja dem löneförmåner, uppgående till lägre belopp än de, som meddelats vid föregående riksdagar.

Vidkommande nu först sekreteraren för Riksgäldsärenden, så, då jag sjelf tjenstgjort på Riksgäldsafdelningen, har jag personlig erfarenhet om nämnde sekreterares arbete, och kan vitsorda, att han gjort sig väl förtjent af den belöning, man vill därför tilldela honom.

Hvad åter angår den Utskottets notarie, som tjenstgjort på Inkomstafdelningen, så har meningen icke varit, att den för honom föreslagna gratifikationen skulle vara en godtgörelse, för det han tjenstgjort som sekreterare i sammansatt Stats- och Bevillnings-Utskott, utan just för hans arbeten på Inkomstafdelningen. Vill man behålla denne tjensteman, måste man ock gifva honom lämplig aflöning. Väl kunde man till denna befattning tagit en ung man; men följden deraf skulle troligen blifvit, antingen att Inkomstafdelningens arbeten försenats, eller ock att ledamöterna på afdelningen sjelfve fått göra sekreteraretjenst, hvilket hänt förr.

Jag har trott och jemväl förklarar, att det skulle varit välbetänkt, om man vid riksdagens början bestämt arfvodena till den ene och andre af riksdagens tjenstemän. Då emedertid så icke skett, synes det mig icke vara lämpligt, att nu, vid riksdagens slut, bestämma arfvodena till lägre belopp än de förut vanliga, hvarför jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag medger lika med den näst föregående talaren, att det varit lämpligare att vid riksdagens början än vid dess slut bestämma arfvodena åt Riksdagens tjenstemän. Emellertid skulle det, innan denna fråga afgöres, vara godt att få veta, om ifrågakomne tjenstemän erhållit något löfte om de föreslagna gratifikationerna. Dessa skulle, enligt Utskottets hemställan, utgå med samma belopp, som då riksdagarna räckte helt år, och derutöfver. Detta synes mig dock icke vara alldeles i sin ordning.

Herr Wallenberg: Med anledning af hvad den siste värde talaren yttrade, får jag förklara, att Utskottet icke gifvit sina tjenstemän löfte

om erhållande af ifrågavarande gratifikationer, då Utskottet icke varit befogadt att gifva ett sådant löfte. Men det kan väl icke förnekas, att i den omständigheten, att man icke vid riksdagens början bestämt andra löneförmåner än de förut varande, ligger ett slags löfte, att de skulle blifva oförändrade. Den person, som vid denna riksdag tienstgjort som sekreterare för ärenden rörande Riksgäldsverket, hade, vid sistlidne riksdag, icke till en början denna befattning, men tillkallades på slutet, och erhöll för sitt då förrättade arbete en gratifikation af 2,000 R:dr.

Jag upprepar, att det enligt min tanke varit lämpligast, om man vid riksdagens början bestämt arvodena för Riksdagens tjenstemän. Då hade det varit ett rent aftal emellan Riksdagen och tjenstemännen, och saken hade på förhand varit klar; men att nu efteråt vilja göra nedsättningar i hvad man förut beviljat, synes mig icke vara lämpligt, hvarföre jag fortfarande yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Sparre, Eric: Då Utskottets tjenstemän icke erhållit löfte om ifrågavarande gratifikationer, så får man väl vid denna frågas bedömande taga hänsyn till hvad som må synas vara rättvist och billigt. En ledamot af Utskottet förklarade, att han kunde vitsorda, att sekreteraren för ärenden rörande Riksgäldsverket gjort sig förtjent af den gratifikation, man ifrågasatt. Jag yttrade nyss, att sekreteraren i Lag-Utskottet gjort sig förtjent af en löneförhöjning. Dervid fästade Kammaren ej något afseende. Frågan är nu, om Kammaren skall fästa mera uppmärksamhet vid den ene utskottsledamotens vitsord i detta hänseende än vid den andres. Jag kan ej neka, att det ser besynnerligt ut, att det Utskott, som håller om pungen, skall visa sig mera frikostigt mot sina tjenstemän än mot andra Utskotts. Icke heller kan jag erkänna, att sekreteraren i Stats-Utskottet har mer ansträngande göromål än den i Lag-Utskottet, hvilket förklarande jag anser mig så mycket hellre kunna afgifva, som äfven jag suttit en gång i Stats-Utskottet, och känner beskaffenheten af de göromål, som der förekomma. Jag hemställer, om det är Kammaren värdigt, att sila mygg och svälja kameler; och en kamel sväljer Kammaren, om den beviljar till Stats-Utskottets tjenstemän en extra gratifikation af 2,900 R:dr, då den icke velat till sekreteraren i Lag-Utskottet anslå en löneförhöjning af 100 R:dr i månaden. Jag kan derföre icke tro annat, än att, om man vill vara rättvis, man måste komma till det resultat, att afslå hvad Utskottet här hemställt, hvilket jag ock yrkar.

Herr Wærn: Då det vid föregående riksdagar varit vanligt att bevilja de nu ifrågasatta gratifikationerna, och tjenstemännen i Utskottet vid denna riksdag haft stort och ansträngande arbete, för att riksdagen måtte kunna sluta på bestämd tid, hemställer jag, att, hvad Utskottet föreslagit, måtte godkännas. Man skall erinra sig, att Utskottet denna riksdag arbetat på två Utgiftsafdelningar, och att sekreteraren skrifvit Betänkanden för båda dessa afdelningar. Jag frågar, om någon annan sekreterare haft så ansträngande arbete? Om man vill göra nedsättningar i dessa tjenstemäns löneförmåner, må man förklara detta vid riksdagens början.

början. Men då man icke så tillvägagått vid denna riksdag, måste man väl ock bevilja samma löneförmåner som förut. För öfrigt får jag förklara, att det icke synes mig vara olämpligt att vid riksdagens slut bevilja, der sådant kan finnas skäligt, gratifikation, ty derigenom sporras tjänstemännen till ansträngningar, som ofta kunna ganska mycket förkorta riksdagarne.

Herr Selander: Jag tager mig friheten fästa uppmärksamheten derpå, att vid föregående riksdagar varit på den afdelning inom Utskottet, som behandlat ärenden rörande Riksgäldsverket, anställde en sekreterare, en notarie och två kanslistier. Vid sista riksdagen var icke samma person, som nu tjänstgjort såsom sekreterare för ärenden rörande Riksgäldsverket i denna egenskap der anställd, utan en annan person; men, ehuru denne sednare var både skicklig och duglig, dröjde det icke länge, innan man fann nödvändigheten att erhålla ett biträde, som kunde lemna nödiga upplysningar, hvarför ock ett sådant biträde måste anskaffas. Derigenom att man till sekreterare för nämnda ärenden haft den person, som nu innehar denna befattning, har man kunnat göra besparingar, uppgående till mångdubbelt högre belopp än den till honom föreslagna gratifikationen. Och att Riksgäldsafdelningen under denna riksdag haft ansträngande arbeten, bevisas jemväl deraf, att afdelningen mycket ofta måst sammanträda redan klockan 9 om morgnarne.

Slutligen anhåller jag få fästa uppmärksamheten derpå, att den gratifikation, som föreslagits till den Utskottets notarie, hvilken varit tjänstgörande hos Inkomstafdelningen och hvilken tillika biträdt som sekreterare hos sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottet, föreslagits icke såsom godtgörelse för det han varit sekreterare i nämnda sammansatta Utskott, utan för det han varit sekreterare på Inkomstafdelningen.

Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Sparre: Bland de utvägar, Utskottet tillgripit för att skaffa sina tjänstemän höga aflöningar, är äfven den, att det kreerat tre sekreterare. På samma sätt hade visserligen äfven andra Utskott kunnat gå tillväga. Inom Lag-Utskottet har det ofta händt, att, då ordinarie sekreteraren varit öfverhopad af göromål, notarien fått biträda med uppsättande af Betänkanden, och äfven ledamöterna sjelfve måst dermed sysselsätta sig. Lag-Utskottet kunde i stället utsett två sekreterare; men för min del hade jag ej kunna godkänna ett sådant förfaringssätt. Om jag nu tager i betraktande den aflöning, som blifvit föreslagen för sekreteraren för ärenden rörande Riksgäldsverket, så skulle han först erhålla en månadtlig aflöning af 400 R:dr, vidare en gratifikation af 600 R:dr och slutligen en särskild godtgörelse af 400 R:dr för upplysningar rörande riksgäldsärendena. Men om i annat Utskott upplysningar i ett eller annat hänseende erfordras, icke erhåller man därför särskild betalning. Dessutom är det skäl att erinra sig, att Betänkandena från Riksgäldsafdelningen varit vid denna riksdag mindre betydande än vid de föregående riksdagarne, då särskildt de s. k. jernvägsbetänkandena varit mycket vidlyftiga, hvaremot det vid denna riksdag endast utgjorde några få ark. Under sådana förhållanden och då det väl ej kan vara meningen

att slösa med anslag, får jag fortfarande yrka på afslag af hvad Utskottet hemställt.

Grefve Mörner: Hvad angår den lemnade uppgiften, att Stats-Utskottet skulle i fråga om aflöningen till sina tjänstemän vid denna riksdag gjort besparingar, i förhållande till hvad som under föregående riksdagar egt rum, så framstår detta icke klart, då man jemför Utskottets nuvarande tjänstemannapersonal med den, som var der anställd under sista riksdagen. Då hade Utskottet två notarier och fem kanslister, nu tre notarier och sex kanslister. Den enda sklnaden var, att vaktmästarnes antal då var mindre än nu. Derjemte är att erinra, hvilket jag ock förut anmärkt, att gratifikationerna vid denna riksdag föreslagits till lika stort belopp som vid de föregående riksdagarne, ehuru denna riksdag varit mycket kortare; och vid sista riksdagen lemnades ej särskild gratifikation för meddelade upplysningar i ärenden rörande Riksgäldsverket. Det synes verkligen, som Utskottets aflöningsstat för dess tjänstemän hade en lust att vexa ut, hvilket man borde stäffa. Då det dock lärer vara orättvist, att aldeles afslå hvad Utskottet här hemställt, får jag föreslå, att man måtte bevilja femtio procent af hvad Utskottet föreslagit, anseende jag Kammaren derigenom hafva till fullo tillgodosett de anspråk på gratifikationer, som må förefinnas.

Grefve Hamilton, Henning: Jag lemnar derhän, om ett eller annat af de utaf Utskottet föreslagna arfvoden må anses högre än behofvet påkallar. Det är svårt att derom döma för den, som icke på nära håll följt göromålen inom Utskotten. Men äfven om arfvodena skulle vara något höga, får man dock taga hänsyn dertill, att flere af tjänstemännen i Utskotten hafva, då de ingått der, måst för tillfället lemna andra af dem innehafvande tjänster och tillika afstå någon andel af den dem der tillkommande lön, samt att de med skäl kunnat beräkna att erhålla samma arfvoden som vid de föregående riksdagarne. Jag tror, lika med flere andra talare, att det vore bäst att vid riksdagens början bestämma arfvodena för Riksdagens tjänstemän. Då kunde hvar och en på förhand afgöra, om det vore skäl att söka anställning vid Riksdagen eller ej. Man har sagt, att Stats-Utskottet vid denna riksdag skulle haft flere sekreterare än vanligt. Men så länge jag minnes, har der alltid varit, jemte sekreteraren för hela Utskottet, en särskild sekreterare för ärenden rörande Riksgäldsverket. Den tjänsteman, hvilken tjänstgjort såsom sekreterare på Inkomstafdelningen, har dock ej uppburit mer än notarielön.

Om nu ock alla de skäl, som anförts för bifall till Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan, icke skulle anses giltiga, så, och då enligt hit anländ officiell underrättelse Andra Kammaren godkänt berörda hemställan och det väl ej kan vara lämpligt att för denna frågas afgörande låta det skruda till en gemensam votering, anser jag för min del det vara bäst att för denna gång godkänna Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen, att derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan oförändrad, dels af Grefve Mörner, att densamma

mätte bifallas med den ändring, att de föreslagna gratifikationsbeloppen nedsattes till häften, och dels slutligen, att Utskottets hemställan skulle afslås.

Härvid anmälte sig, hvar efter annan, Friherre Tersmeden och Grefve Sparre samt förklarade, att de afstodo från yrkandet om afslag å Utskottets hemställan samt förenade sig med Grefve Mörner.

Herr Grefven och Talmannen framställde härefter först proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, och sedermera proposition på bifall dertill med den af Grefve Mörner föreslagna ändring, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja, hvarefter och sedan proposition på bifall till merberörda bemställan utan förändring blifvit förnyad samt med många ja, blandade med nej, besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Utskottets sista hemställan.

Bifölls.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 6 och 7 dennes bordlagda Memorial N:o 90, angående en gratifikation åt statskommis-sarien Bruno Johansson.

Justerades ett protokolls-utdrag rörande Stats-Utskottets Memorial, N:ris 87, 88, 89 och 90.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem,

O. Brakel.